

Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка" включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Наказ Міністерства освіти і науки України від 29.12.2014 № 1528)

Ефективна ЕКОНОМІКА

Дніпропетровський державний аграрно-економічний університет

№ 8, 2013 [Назад](#) [Головна](#)

УДК 339.924

Л. М. Задувайло,
к. е. н., старший викладач кафедри міжнародної економіки, Черкаський державний технологічний університет, м. Черкаси
А. В. Фролов,
к. е. н., доцент бізнес-школи, Бізнес-школа Уральського Федерального Університету, м. Єкатеринбург

НОВІ ІНТЕГРАЦІЙНІ ГРУПИ: ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ТА МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ УКРАЇНИ

L. M. Zaduvaylo,
PhD in Economic Sciences, senior lecturer of department of international economy, Cherkasy State Technological University, Cherkasy
A. V. Frolov,
PhD in Economic Sciences, assistant professor of business school, Business School of Ural Federal University, Yekaterinburg

NEW INTEGRATION GROUPS: PECULIARITIES OF DEVELOPMENT AND POSSIBILITIES FOR UKRAINE

Проаналізовано особливості формування та розвитку нових інтеграційних утворень та їх торгівельні відносини з Україною, оцінено потенціал економічного зростання країн БРІКС, групи Н-11 та України, запропоновано напрямки підвищення ефективності співпраці між Україною та новими інтеграційними групами.

In the article the peculiarities of organization and development of new integration groups and their trade relations with Ukraine were analyzed, the potential for economic growth of BRICS countries, group Next-11 and Ukraine was measured, the ways for increase of cooperation effectiveness between Ukraine and new integration groups were suggested.

Ключові слова: міжнародна інтеграція, нові інтеграційні групи, група країн БРІКС, група країн Н-11, міжнародна торгівля, потенціал економічного зростання.

Key words: international integration, new integration groups, group of BRICS countries, group of Next-11 countries, international trade, potential for economic growth.

Постановка проблеми. Розвиток світового господарства завжди характеризувався наявністю економічних циклів та виникненням періодичних криз, формуванням нових систем зв'язків та посиленням впливу окремих країн чи регіонів на міжнародні економічні відносини. Проте у XXI столітті ці процеси стали надзвичайно динамічними та масштабними, їх передбачення та швидке подолання негативних наслідків суттєво ускладнилися.

У цьому контексті актуалізується проблема дослідження особливостей розвитку країн, які будуть визначати систему міжнародних економічних зв'язків у найближчому майбутньому, оцінки їх конкурентних переваг та здатності продовжувати нарощення економічного потенціалу. Одними із ключових учасників міжнародних торгівельних відносин на сучасному етапі вважаються емерджентні економіки, зокрема група країн БРІКС, на які припадає більше 25% загальносвітового експорту товарів та послуг [1]. Крім того, важливим завданням є також дослідження інших інтеграційних утворень, до складу яких входить, передусім, емерджентні економіки світу, та оцінка їх потенціалу економічного зростання у середньо- та довгостроковій перспективі.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблематика новий інтеграційних груп, зокрема, країн БРІКС, факторів їх конкурентоспроможності вважається ще досить новою концепцією, яка почала формуватися лише у 2001 році. Вона націлена на дослідження передумов виникнення та особливості розвитку нових світових ринків, які вважаються найбільш перспективними для майбутніх інвесторів. Питаннями появи та розвитку цих неформальних об'єднань займаються, передусім, іноземні дослідники та представники наукової групи економічних досліджень при міжнародному банку Goldman Sachs під керівництвом Дж. О'Ніла, який використав вперше поняття «країни БРІКС» та «Next-11» [2; 3]. Серед вітчизняних та російських науковців доцільно виокремити праці С.Бородіна, М. Долішнього, Н. Жуковської, А. Орлова, І. Михасюка, А. Філіпенко та ін.

Невирішені частини проблеми. Водночас, не зважаючи на зростаючий інтерес науковців до проблем розвитку нових інтеграційних груп, значна кількість проблем залишається ще недослідженими. Зокрема, потребує детального аналізу та систематизації фактори міжнародної економічної інтеграції у сучасному світі, розроблення оцінки потенціалу економічного зростання нових інтеграційних утворень у довгостроковій перспективі, виокремлення стратегічних напрямів співпраці між Україною та новими групами країн.

Метою статті є дослідження особливостей розвитку нових інтеграційних утворень та показників торгівельної співпраці з Україною з метою розроблення напрямів підвищення ефективності міжнародної кооперації у довгостроковій перспективі.

Основні результати дослідження. Характерною особливістю сучасних міжнародних економічних відносин є формування нових інтеграційних утворень, яким притаманні певні ознаки та тенденції розвитку. Інтеграційні об'єднання формуються як за географічними, так і соціально-економічними параметрами. Одним із найбільш яскравих утворень у сучасному світі вважається група країн БРІКС, до складу якої входить п'ять найбільших емерджентних економік: Бразилія, Росія, Індія, Китай та Південноафриканська республіка (ПАР).

Уперше використання терміну «країни БРІК» було запропоновано у 2001 р. Дж. О'Нілом, старшим економістом міжнародного банку Goldman Sachs [2]. Він об'єднав чотири країни – Бразилію, Росію, Індію та Китай – в одну групу, проаналізував темпи зростання ВВП і населення цих країн та виокремив таким чином спільні тенденції розвитку їх національних економік до 2020 р. У 2011 р. до цієї групи приєдналася ще одна країна – Південноафриканська республіка, сформувавши таким чином нове інтеграційне утворення – БРІКС.

Однією із базових передумов економічної інтеграції вважається схожість рівня економічного розвитку країн. Протягом останніх десятиліть країни БРІКС демонструють стабільно високі темпи економічного зростання та посилення своєї ролі на міжнародній арені (рис. 1). Протягом 2002-2012 рр. темпи нарощування обсягів ВВП групи БРІКС перевищують середньосвітові значення більше, ніж в 1,5 рази. Аналогічною є ситуація у порівнянні з розвинутими країнами, де спостерігається ще більший розрив – в два-три рази.

За прогнозами фахівців МВФ, позитивна динаміка нарощування темпів економічного зростання країн, що розвиваються, буде спостерігатися і до 2018 року. Середньорічні темпи зростання ВВП коливатимуться на рівні 5% проти 2,2% для розвинутих економік світу [4].

Рис. 1. Динаміка темпів економічного зростання країн БРІКС та світу протягом 1990-2018 рр. [4]

*2013-2018 рр. – прогноз економічного зростання за методикою МВФ

Позитивну динаміку економічного зростання країнам БРІКС вдалося зберегти навіть в умовах фінансово-економічної кризи 2008-2010 рр. Це відбулося, в першу чергу, за рахунок економік Китаю (темп економічного зростання протягом 2008-2010 рр. становив у середньому 9,2%) та Індії (9,1%), що пов'язано з факторами нарощування конкурентного статусу цих країн та, як наслідок, вищим рівнем стійкості в умовах кризи.

Високі темпи економічного зростання в країнах БРІКС забезпечувалися за рахунок нарощування обсягів міжнародної торгівлі, підвищення рівня конкурентоспроможності при виробництві високотехнологічних товарів чи наданні послуг (Індія вважається світовим лідером у наданні комп'ютерних та інформаційних послуг, Китай – у виробництві комп'ютерної техніки), реалізації масштабних структурних реформ (передусім, сільськогосподарська реформа, створення сприятливого інвестиційно-інноваційного середовища) тощо.

Характерною рисою розвитку країн БРІКС є збереження позитивної динаміки нарощування кількості населення (рис. 2). Протягом 1993-2013 рр. абсолютний показник зростання кількості населення країн БРІКС становив 23,4%. Негативне сальдо показників народжуваності та смертності притаманне лише Російській Федерації, у якій відбулося скорочення кількості населення за аналогічний період на 7 млн. осіб, або на 4,7%.

Зменшення відносної частки країн БРІКС у загальній структурі населення світу протягом 1993-2013 рр. також вважається характерною ознакою розвитку міжнародних економічних відносин. Так, у 1993 р. населення країн БРІКС становило 43,7% від загальносвітового значення, а в 2013 р. – вже 42,1% [5].

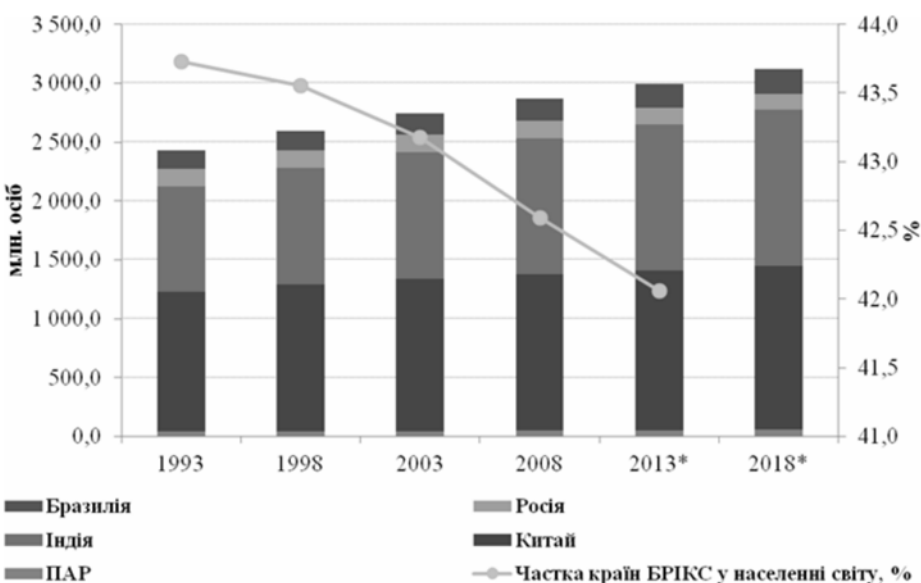

Рис. 2. Динаміка абсолютних та відносних показників кількості населення країн БРІКС протягом 1993-2018* рр. [5]

*2013-2018 рр. – прогноз динаміка населення за методикою Світового банку

Важливим фактором економічної інтеграції та інтенсивної співпраці у рамках БРІКС є членство всіх країн-учасниць у Світовій організації торгівлі та уніфікація, таким чином, правил міжнародних торговельних відносин [6]. Протягом 2001-2012 рр. спостерігається щорічне нарощування обсягів експорту товарів країн БРІКС як у абсолютних, так і відносних показниках (рис. 3). Левова частка експорту товарів країн БРІКС припадає на торгівлю за межами інтеграційного утворення та коливається в межах від 78,7% (Бразилія) до 93,1% (Китай) [7].

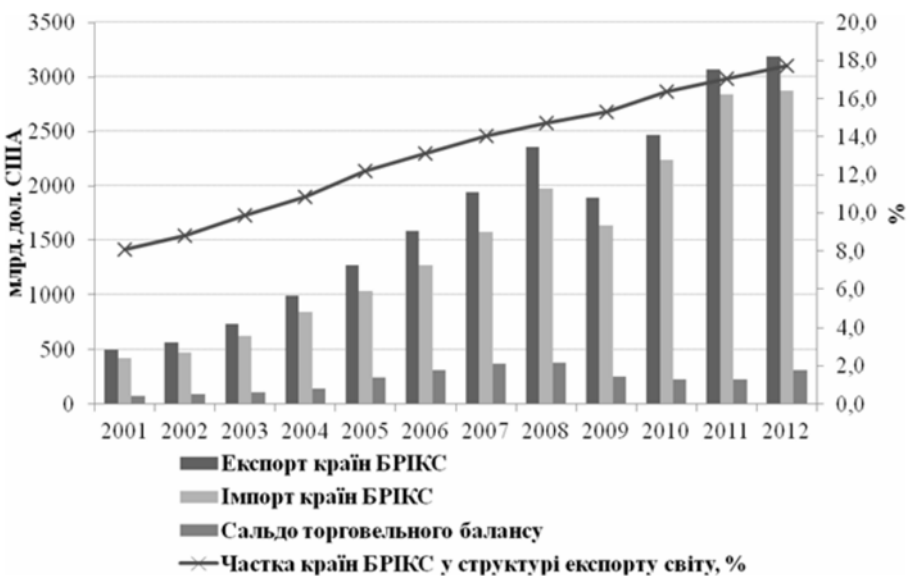

Рис. 3. Динаміка обсягів міжнародної торгівлі країн БРІКС протягом 2001-2012 рр. [7]

Найбільшу частку у структурі експорту країн БРІКС посідають такі групи товарів: електричне та електронне обладнання (16%), мінеральне паливо, масла та продукти перегонки (15,8%), машини, ядерні реактори та котли (13%) та перли, дорогоцінні каміння, метали і монети (3,5%) [7]. Основними країнами-імпортерами товарів країн БРІКС у 2012 р. були США (13,7%), Гонконг (10,6%), Японія (5,8%), Нідерланди (5,1%) та Південна Корея (3,5%) [7]. Всередині групи країни БРІКС торгують, в основному, сировинними та сільськогосподарськими товарами, продукцією машинобудування та електричним обладнанням.

У структурі імпорту товарів країн БРІКС привілеюють такі види товарів, як мінеральне паливо, масла та продукти перегонки (19,6%), електричне та електронне обладнання (16,7%), машини, ядерні реактори, котли (11,3%) [7]. Основними країнами-експортерами товарів до групи БРІКС вважаються Китай (10,6%), Японія (7,3%), США (7,1%) та Південна Корея (6,9%) [7]. Таким чином, структура експорту та імпорту товарів країн БРІКС є схожою як за географічними, так і галузевими ознаками.

Аналіз експорту послуг країн БРІКС засвідчив, що протягом 2000-2012 рр. існує стійка тенденція до нарощування обсягів послуг: з 71,4 млрд. дол. США до 446,8 млрд. дол. США [1]. Найбільшу частку в структурі експорту послуг країн БРІКС посідають туристичні послуги – 21,4%, транспортні послуги – 18,4%, інжинірингові послуги – 16,4% та комп'ютерно-інформаційні послуги – 14,5% [7].

Дослідження структури імпорту послуг в країнах БРІКС протягом 2000-2012 рр. продемонструвало, що основними країнами-експортерами послуг залишаються, здебільшого, високорозвинуті країни світу, від яких емерджентні економіки отримують фінансові послуги, послуги страхування, роялті, ліцензійні послуги тощо. На транспортні послуги також припадає суттєва частка імпорту країн БРІКС: від 17,42% (Росія) до 45,96% (Індія) [7]. Це пов'язано з тим, що транспортна інфраструктура в емерджентних економіках є недостатньо добре розвинутою, тому з метою активної участі в міжнародній торгівлі необхідно використовувати наявні транспортні/логістичні ресурси інших країн.

Співробітництво з країнами БРІКС можна вважати одним із стратегічних напрямів зовнішньоекономічної політики України на сучасному етапі. Протягом 2001-2012 рр. спостерігалася стабільна динаміка нарощування обсягів експорту та імпорту товарів і послуг: з 4,3 млрд. дол. США (26,4% у структурі загального експорту України) до 22,2 млрд. дол. США (32,3%) [7]. Проте частка України у загальній структурі експорту країн БРІКС становила у 2012 р. лише 0,77% [7].

Основним торговельним партнером серед країн БРІКС стабільно залишається Російська Федерація, на яку припадає 79,4% всього експорту України до групи [7]. Ця ситуація зумовлена стійкими та довготривалими історичними та економічними відносинами Російської Федерації та України, географічною близькістю країн, схожістю за рівнем економічного розвитку та потребою національних ринків в певних групах товарів. У 2012 р. країни групи БРІКС найбільше експортували з України таких товарів, як локомотиви та залізничне обладнання; залізна руда та сталь; машини, ядерні реактори, котли; руди, шлаки та зола (табл.1) [7].

Таблиця 1
Структура експорту України до країн БРІКС за основними групами товарів

Товари	Експорт товарів, тис. дол. США	Частка товару в загальному експорті до країни, %
1	2	3
Бразилія:		
Добрива	222 678	63,9
Залізо і сталь	50 912	14,6
Мінеральне паливо, масла, продукти перегонки, і т.д.	39 959	11,5
<i>Загалом:</i>	<i>348 358</i>	<i>100</i>
Росія:		
Залізничні, трамвайні локомотиви, рухомий склад, обладнання	2 635 581	14,9
Залізо і сталь	2 328 945	13,2
Машини, ядерні реактори, котли, і т.д.	2 270 638	12,9
Електричне та електронне обладнання	1 159 666	6,6
Продукція переробки заліза та сталі	1 110 105	6,3
<i>Загалом:</i>	<i>17 631 749</i>	<i>100</i>
Індія:		
Тварини, рослинні жири та олії, продукти	1 224 046	53,4

розщеплення, і т.д.		
Мінеральне паливо, масла, продукти перегонки, і т.д.	286 454	12,5
Добрива	260 914	11,4
Залізо та сталь	206 371	9,0
<i>Загалом:</i>	<i>2 290 932</i>	<i>100</i>
Китай:		
Руди, шлаки і зола	1 430 877	80,5
Тварини, рослинні жири та олії, продукти розщеплення, і т.д.	71 708	4,0
Машини, ядерні реактори, котли, і т.д.	62 061	3,5
<i>Загалом:</i>	<i>1 777 169</i>	<i>100</i>
ПАР:		
Зернові культури	100 544	64,0
Тварини, рослинні жири та олії, продукти розщеплення, і т.д.	42 570	27,1
Мінеральне паливо, масла, продукти перегонки, і т.д.	3 719	2,4
<i>Загалом:</i>	<i>157 154</i>	<i>100</i>

Джерело: складено автором на основі даних: [7]

Товарна та географічна структура імпорту до України з країн групи БРІКС також засвідчують привілеювання торгівлі товарами, передусім, сировинного характеру (53,3% всього імпорту припадає на мінеральне паливо, масла та продукти перегонки, залізо та сталь) та наявність стратегічного торговельного партнера – Російської Федерації (74,1% всього імпорту групи) [7]. На Китай припадає 21,3% всього імпорту до України, в структурі якого найбільшу частку займають електричне та електронне обладнання – 25,3%, машини, ядерні реактори, котли – 10,9%, взуття – 7,7% [7].

Поряд з групою країн БРІКС все більшого значення починає набувати інше інтеграційне об'єднання, яке має потужний потенціал до перетворення на важливого учасника міжнародних економічних відносин – група країн Next-11 (Н-11): Бангладеш, Єгипет, Індонезія, Іран, Південна Корея, Мексика, Нігерія, Пакистан, Філіппіни, Туреччина, В'єтнам. Основними критеріями об'єднання цих країн у групу, на думку експертів інвестиційного банку Goldman Sachs, вважаються достатній рівень макроекономічної стабільності, відкритість торгівлі, інвестиційне середовище, якість освіти, політичні умови [3]. Звичайно, країни групи суттєво відрізняються між собою за рівнем соціально-економічного розвитку на сучасному етапі, проте спільною рисою є наявність потужного потенціалу до стабільного економічного зростання за рахунок ряду факторів, зокрема, наявного економічного потенціалу, створеного бізнес-середовища, високого рівня інвестиційної привабливості тощо.

Порівняльний аналіз основних показників соціально-економічного розвитку країн групи Н-11 та України у 2012 р. продемонстрував, що незаперечним лідером групи за всіма параметрами є Південна Корея (табл. 2). Мексика та Туреччина також належать до групи лідерів серед країн Н-11 з високим рівнем конкурентоспроможності. Стан розвитку національної економіки України за обраними індикаторами є співставним з такими країнами, як Єгипет та Індонезія.

Таблиця 2.
Основні показники розвитку країн Н-11 та України у 2012 р.

Країна	Населення, млн. осіб	ВВП, млрд. дол. США (за ПКС)	ВВП на душу населення, дол. США/1 ос. (за ПКС)	Темп зростання ВВП, % (2002-2012 рр.)	Індекс глобальної конкуренто- спроможності (ВЕФ, 2012) 144 країни	Глобальний індекс інноваційності (2013) 142 країни
Бангладеш	154,7	291,3	1 883	5,97	118 місце	130 місце
Єгипет	80,7	542,7	6 723	4,69	107 місце	108 місце
Індонезія	246,9	1 223,5	4 956	5,51	50 місце	85 місце
Іран	76,4	839,6*	11 395*	5,26*	66 місце	113 місце
Пд. Корея	50,0	1 540,2	30 801	4,14	19 місце	18 місце
Мексика	120,8	2 021,9	16 731	2,24	53 місце	63 місце
Нігерія	168,8	449,3	2 661	6,79	115 місце	120 місце
Пакистан	179,2	517,9	2 891	4,67	124 місце	137 місце
Філіппіни	96,7	426,7	4 413	4,85	65 місце	90 місце
Туреччина	74,0	1 357,7	18 348	5,45	43 місце	68 місце
В'єтнам	88,8	322,7	3 635	7,16	75 місце	71 місце
Україна	45,6	338,2	7 418	4,14	73 місце	63 місце

*2010 р.

Джерело: складено автором на основі даних: [1; 5; 8; 9]

Торгівельні відносини України з країнами групи Н-11 розвиваються досить повільно, обсяг експорту національної економіки до даної групи становив у 2012 р. 9,5 млрд. дол. США [7]. У цілому протягом 2001-2012 рр. частка експорту України до країн Н-11 збільшилася з 12,7% до 13,4% [7] у структурі сукупного національного експорту. Основними торговельними партнерами у 2012 р. стабільно залишалися Туреччина (38,9% загального експорту в групу Н-11), Єгипет (30,6%) та Іран (12,3%) [7]. У товарній структурі переважають сировинні товари, зокрема, залізо, сталь, олії, жири та зернові.

Структура імпорту з країн Н-11 до України відрізняється від структури з країн БРІКС, в ній переважають продукти харчування, зокрема фрукти (Туреччина), машини, обладнання та техніка (Південна Корея). У цілому частка імпорту з країн Н-11 становила у 2012 р. 5,6% проти 40,2% [7] за аналогічний період з країнами БРІКС. Це пов'язано з тим, що в структурі імпорту України переважають дві основні групи товарів: енергоносії з Російської Федерації, яка входить до структури БРІКС, та знаннємісткі товари та новітні технології, які надходять в основному з високорозвинутих держав. Таким чином, питома вага імпорту з країн групи Н-11 є незначною, що також негативно впливає на інтенсивність торговельних відносин між Україною та цим новим інтеграційним утворенням.

Важливого значення при дослідженні соціально-економічного розвитку країн та нових інтеграційних утворень набуває розроблення методики, що дозволить оцінити здатність національної економіки до нарощування економічного потенціалу у довгостроковій перспективі. На сучасному етапі фахівці Goldman Sachs розраховують на основі 13 індикаторів, що характеризують базові фактори формування конкурентоспроможного середовища та залучення інвестицій, а саме: рівень інфляції, корупції, відкритість ринку, розповсюдження інформаційно-телекомунікаційних технологій тощо, агрегований синтетичний показник – індекс потенціалу економічного зростання [3]. Дана методика була розроблена у 2002 році та потребує наразі подальшого вдосконалення та доповнення. Зокрема, на нашу думку,

доцільно оновити та доповнити перелік показників, що характеризують бізнес-середовище в країні, якість інфраструктури та захист прав інвесторів. Таким чином, пропонуємо розрахувати індекс потенціалу економічного зростання на основі таких 14 індикаторів:

- рівень інфляції протягом останніх п'яти років, % [5];
- сальдо торговельного балансу протягом останніх п'яти років, % ВВП [5];
- рівень зовнішньої заборгованості, % ВВП [5];
- рівень податкового навантаження на доходи фізичних осіб, % доходу [10];
- рівень податкового навантаження на корпоративний прибуток, % прибутку [10];
- середнє тарифне навантаження при здійсненні міжнародної торгівлі [11];
- індекс якості інфраструктури [8];
- кількість мобільних телефонів на 100 жителів [8];
- кількість Інтернет-користувачів, % від населення [8];
- середня тривалість навчання, років [5];
- очікувана тривалість життя при народженні, років [5];
- індекс захисту прав власності [11];
- індекс корупції [12];
- глобальний індекс інновацій [9].

Значення результуючого показника коливаються в межах від 0 до 10.

Індекс потенціалу економічного зростання для країн БРІКС, Н-11 та України у 2012 р. графічно подано на рис. 4.

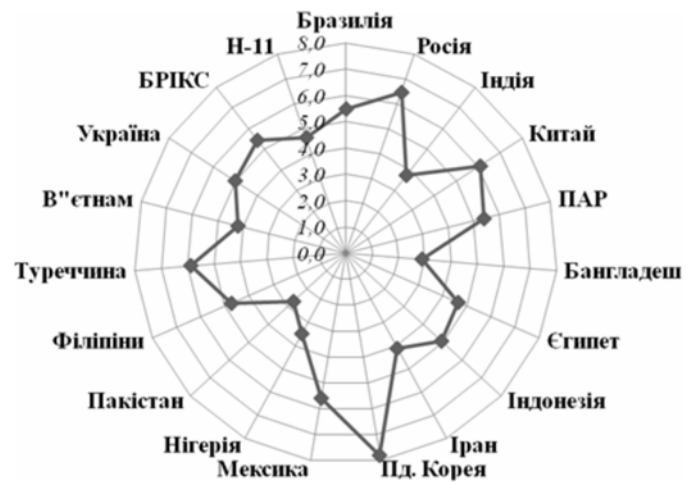

Рис. 4. Індекс потенціалу економічного зростання країн БРІКС, Н-11 та України у 2012 р

Аналіз результатів демонструє, що найвищий потенціал до економічного зростання має Південна Корея, для якої індекс становить 7,8 бали, найменший – Пакистан (2,7). До групи країн з найвищим потенціалом до економічного зростання потрапили також Росія, Китай, Туреччина, Мексика та Бразилія. Результат України відповідає середньому значенню для групи відібраних країн та становить 5,0 бали. Основними проблемами національної економіки стабільно залишається високий рівень корупції та недотримання прав власників (найгірші результати серед відібраних країн).

Варто також відзначити, що агрегований показник для групи БРІКС є значно вищим за відповідний параметр для країн Н-11: 5,4 та 4,6 бали відповідно. Це означає, що потенціал країн БРІКС на сучасному етапі є значно вищим, ніж для групи Н-11. Проте враховуючи загальні тенденції поступового зменшення темпів нарощування ВВП в країнах БРІКС, можна очікувати підвищення потенціалу економічного зростання країн Н-11 уже в найближчій перспективі.

Дослідження особливостей торгівельних відносин між Україною та новими інтеграційними утвореннями продемонструвало, що більш успішним та інтенсивним є співробітництво України з країнами БРІКС. По-перше, ця група країн володіє вищим економічним потенціалом як на сучасному етапі розвитку, так і в довгостроковій перспективі. По-друге, Російська Федерація, яка входить до складу групи БРІКС, вважається стратегічним партнером України, з яким налагоджені довгострокові тісні соціально-економічні відносини. По-третє, інші учасники групи БРІКС, передусім Китай, продовжують щорічно нарощувати обсяги експорту в Україну, що також позитивно впливає на інтенсивність взаємовідносин між країнами.

З метою підвищення ефективності співпраці між Україною та новими інтеграційними утвореннями необхідно здійснити комплекс послідовних заходів, націлених на покращення інвестиційного та бізнес-середовища, розбудову сучасної інфраструктури, підтримку високотехнологічних галузей промисловості та модернізацію економіки загалом. Так, добре розвинута загальна, фінансова та соціальна інфраструктура вважаються базовими факторами посилення конкурентоспроможності країни, створення привабливого інвестиційного клімату. Розбудова загальної інфраструктури має відбуватися, в основному, за рахунок держаних ресурсів, оскільки більшість об'єктів має стратегічне національне значення. У той же час об'єкти соціальної та фінансової інфраструктури вважаються, здебільшого, інвестиційно привабливими і для приватних інвесторів.

Крім того, доцільно націлитися на поступове скорочення частки експорту сировинних товарів з України на користь збільшення питомої ваги промислової продукції, особливо наукоємної. Сировинна направленість експорту країни може стати загрозливим фактором конкурентоспроможності країни в середньо- та довгостроковій перспективі.

Підвищення високотехнологічної складової експорту України необхідно здійснювати шляхом стимулювання інноваційної діяльності та підтримки перспективних галузей промисловості (V та VI технологічних укладів). Основними інструментами такої підтримки можна вважати: надання пільг, субсидій чи дотацій інноваторам, фінансування інноваційних проектів (як за рахунок державних коштів, так і приватних), створення технопарків, бізнес-інкубаторів, що дозволить об'єднати інноваційні підприємства та досягти вищого економічного ефекту, тощо.

Висновки. У цілому аналізуючи вище викладене, можна зробити такі висновки:

Країни БРІКС вважаються одними із ключових учасників сучасних зовнішньоторгівельних відносин – 26,1% загальносвітового експорту товарів та послуг. Темпи нарощування обсягів міжнародної торгівлі країн групи перевищували протягом останніх двох декад середньосвітові значення більше, ніж в два рази.

Співробітництво з країнами БРІКС можна вважати одним із стратегічних напрямів зовнішньоекономічної політики України на сучасному етапі. Протягом 2001-2012 рр. спостерігалася стабільна динаміка нарощування обсягів експорту та імпорту товарів і послуг: з 4,3 млрд. дол. США (26,4% у структурі загального експорту України) до 22,2 млрд. дол. США (32,3%). Проте частка України у загальній структурі експорту країн БРІКС становила у 2012 р. лише 0,77%.

Поряд з групою країн БРІКС все більшого значення починає набувати інше інтеграційне об'єднання, яке має потужний потенціал до перетворення на важливого учасника міжнародних економічних відносин – група країн Next-11 (Н-11): Бангладеш, Єгипет, Індонезія, Іран, Південна Корея, Мексика, Нігерія, Пакистан, Філіппіни, Туреччина, В'єтнам. На сучасному етапі торгівельні відносини України з країнами групи Н-11 розвиваються досить повільно, обсяг експорту національної економіки до даної групи становив у 2012 р. 9,5 млрд. дол. США (13,4% загального експорту України). Основними торгівельними партнерами для України у 2012 р. серед країн Н-11 залишалися Туреччина (38,9% загального експорту в групу Н-11), Єгипет (30,6%) та Іран (12,3%).

Оцінка здатності емерджентних економік до нарощування економічного потенціалу у довгостроковій перспективі здійснювалася за допомогою вдосконаленої методики Goldman Sachs на основі 14 індикаторів, що характеризують базові фактори формування конкурентоспроможного середовища та залучення інвестицій. Проведені розрахунки продемонстрували, що найвищий потенціал до економічного зростання має Південна Корея, для якої індекс становить 7,8 бали, найменший –

Пакистан (2,7). Результат України відповідає середньому значенню для групи відібраних країн та становить 5,0 бали. Основними проблемами національної економіки стабільно залишається високий рівень корупції та недотримання прав власників.

З метою підвищення ефективності співпраці між Україною та новими інтеграційними утвореннями необхідно здійснювати комплекс послідовних заходів, націлених на покращення інвестиційного та бізнес-середовища, розбудову сучасної інфраструктури, підтримку високотехнологічних галузей промисловості та модернізацію економіки загалом.

Література:

1. Statistics Database of World Trade Organization: [Electronic resource]. – Mode of access: <http://stat.wto.org>
2. Jim O'Neill. Building Better Global Economic BRICS: [Electronic Resource]. – Mode of access: <http://www.goldmansachs.com/our-thinking/archive/archive-pdfs/build-better-brics.pdf>
3. The Goldman Sachs. BRICS and Beyond: [Electronic Resource]. – Mode of access: <http://www.goldmansachs.com/our-thinking/archive/archive-pdfs/brics-book/brics-full-book.pdf>
4. IMF Data and Statistics: [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.imf.org/external/data.htm#data>
5. Statistical Database of the World Bank: [Electronic resource]. – Mode of access: <http://data.worldbank.org/>
6. Members and Observers. World Trade Organization: [Electronic resource]. – Mode of access: http://wto.org/english/thewto_e/whatis_e/tif_e/org6_e.htm
7. Trade Map: Trade Statistics for International Business Development: [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.trademap.org>
8. Global Competitiveness Report 2013-2013. World Economic Forum: [Electronic resource]. – Mode of access: http://www3.weforum.org/docs/WEF_GlobalCompetitivenessReport_2012-13.pdf
9. Global Innovation Index 2013: [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.globalinnovationindex.org/content.aspx?page=gii-full-report-2013>
10. Tax Rates Online: [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.kpmg.com/global/en/services/tax/tax-tools-and-resources/pages/tax-rates-online.aspx>
11. Index of Economic Freedom 2013. Heritage Foundation: [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.heritage.org/index/explore?view=by-variables>
12. Corruption Perceptions Index 2012. Transparency International: [Electronic resource]. – Mode of access: <http://cpi.transparency.org/cpi2012/results/>

References:

1. The official site of World Trade Organisation (2013), "Statistics Database", available at: <http://stat.wto.org/> (Accessed 20 August 2013)
2. O'Neill, Jim (2001). "Building Better Global Economic BRICS", [Online], available at: <http://www.goldmansachs.com/our-thinking/archive/archive-pdfs/build-better-brics.pdf> (Accessed 10 Aug 2013)
3. The Goldman Sachs (2007). "BRICS and Beyond", [Online], available at: <http://www.goldmansachs.com/our-thinking/archive/archive-pdfs/brics-book/brics-full-book.pdf> (Accessed 10 Aug 2013)
4. The official site of International Monetary Fund (2013), "Data and Statistics", available at: <http://www.imf.org/external/data.htm#data> (Accessed 20 Aug 2013)
5. The official site of World Bank (2013), "Statistics Database", available at: <http://data.worldbank.org> (Accessed 20 August 2013)
6. The official site of World Trade Organization (2013), "Members and Observers", available at: http://wto.org/english/thewto_e/whatis_e/tif_e/org6_e.htm (Accessed 15 Aug 2013)
7. The official site of World Trade Organization (2013), "Trade Map: Trade Statistics for International Business Development", available at: <http://www.trademap.org> (Accessed 20 Aug 2013)
8. World Economic Forum (2013), "Global Competitiveness Report 2013-2013", [Online], available at: http://www3.weforum.org/docs/WEF_GlobalCompetitivenessReport_2012-13.pdf (Accessed at 15 Aug 2013)
9. The official site of Global Innovation Index (2013), "Global Innovation Index 2013", available at: <http://www.globalinnovationindex.org/content.aspx?page=gii-full-report-2013> (Accessed 20 August 2013)
10. The official site of KPMG (2013), "Tax Rates Online", available at: <http://www.kpmg.com/global/en/services/tax/tax-tools-and-resources/pages/tax-rates-online.aspx> (Accessed 20 August 2013)
11. Heritage Foundation (2013), "Index of Economic Freedom 2013", [Online], available at: <http://www.heritage.org/index/explore?view=by-variables> (Accessed 20 August 2013)
12. Transparency International (2013), "Corruption Perceptions Index 2012", [Online], available at: <http://cpi.transparency.org/cpi2012/results/> (Accessed 20 August 2013)

Стаття надійшла до редакції 18.08.2013 р.

ТОВ "ДКС Центр"